

การพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา

The Development of an Online Social Network for Sukhothai Thammathirat Open University Students at the Regional Distance Education Center, Nakhon Si Thammarat

จเรวัฒน์ เทวรัตน์¹

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช (2) ทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช และ (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ประชากรได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สมัครเข้าเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นนักศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช จำนวน 1,684 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน องค์ประกอบด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และองค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา ซึ่งมี 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ ขั้นที่ 2 การเชิญชวนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ ขั้นที่ 3 การสร้างกลุ่มนักศึกษา มสธ. จังหวัด ขั้นที่ 4 การสร้างกลุ่มนักศึกษา มสธ. สาขาวิชา ขั้นที่ 5 การปรับปรุงและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ ขั้นที่ 6 การประเมินคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ และขั้นที่ 7 การดูแลและปรับปรุงเครือข่ายสังคมออนไลน์

2. ผลการทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จาก ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา และด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

คำสำคัญ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ นักวิชาการ โสตทัศนศึกษาชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

Abstract

The objectives of this research were to (1) develop an online social network for Sukhothai Thammathirat Open University (STOU) students at the Regional Distance Education Center, Nakhon Si Thammarat (2) try out the developed online social network , and (3) study the opinions of students on the developed network. The research population comprised 1,684 undergraduate STOU students enrolling in the first semester of the academic year 2011 under the supervision of STOU Regional Distance Education Center, Nakhon Si Thammarat. Research tools were the online social network and a questionnaire. Research data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

The research findings revealed that:

1. An online social network consisted of basic elements, elements of communications and public relations, and elements of communication network between students. There are 7 steps in developing an online social network. Step 1: build an online social network, step 2: invite students to join the online social network, step 3: create STOU provincial student groups, step 4: create STOU major student groups, step 5: develop and improve the online social network, step 6: evaluate the quality of the network, step 7: maintain and update the developed network.

2. The online social network was appropriate at the high level.

3. The students rated the online social network as appropriate at the high level in all 4 aspects, namely the model of an online social network, communications and public relations of STOU Regional Distance Education Center, Nakhon Si Thammarat, communication among students , and the benefits and satisfaction toward the online social network.

Keywords: Online social network, Regional Distance Education Center, Sukhothai Thammathirat Open University

บทนำ

การสื่อสารของโลกในยุคปัจจุบัน นับว่ามีความสะดวกและรวดเร็วมาก เมื่อนับย้อนหลังไปจากวันนี้สัก 10 ปี จะมีใครคาดคิดไปได้ว่า เทคโนโลยีของการสื่อสารนั้น ได้พัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วมาก จากจดหมายธรรมดา โทรเลข โทรศัพท์บ้าน โทรสาร เพจเจอร์ โทรศัพท์มือถือ มาจนถึงการแชทผ่านอินเทอร์เน็ต โดยผ่านโปรแกรม facebook, twitter, hi5 สำหรับโปรแกรมการสื่อสารที่มีทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกันที่ผ่านอินเทอร์เน็ต ได้แก่โปรแกรม Skype, MSN เป็นต้น จากการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีการสื่อสารนี้ ทำให้สังคมแวดวงต่างๆ ได้นำเอาเทคโนโลยีของการสื่อสารนี้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานกิจกรรมของตัวเองกัน กว้างขวางและหลากหลาย สำหรับการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้กับแวดวงการศึกษา ก็มีการนำมาใช้กันอย่างหลากหลาย เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทางการศึกษา และการฝึกอบรม โดยมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ทำการวิจัยเพื่อนำเอาเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้กับการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับการเรียน การนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้กับการศึกษานั้น มีการนำมาใช้ในด้านบริหารการศึกษา ด้านวิชาการศึกษา และด้านบริการการศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ก่อตั้งจากแนวคิดที่ต้องการเปิดโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยขยายโอกาสและให้ความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างกว้างขวางแก่ประชาชนทุกคนชั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามพระนามเดิมในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 เมื่อครั้งทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น “กรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา” และทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2521 มหาวิทยาลัยจึงถือวันนี้เป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล หมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียนแต่อาศัยสื่อประสมได้แก่สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และการสอนเสริมรวมทั้งศูนย์บริการทางการศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้านไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ การเรียนการสอนทางไกลเป็นการสอนที่ผู้เรียนผู้สอนจะอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้โดยอาศัยสื่อประสมเป็นสื่อการสอน โดยผู้เรียนผู้สอนมีโอกาสพบหน้ากันบ้าง ณ ศูนย์บริการการศึกษาเท่าที่จำเป็น การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดจากสื่อประสมที่ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองในเวลา และสถานที่ที่สะดวก

การสื่อสารของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการสื่อสารของนักศึกษาร่วมกับเพื่อนนักศึกษา ที่เรียนในแขนงวิชาเดียวกัน สาขาวิชาเดียวกัน หรืออาจอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันแต่ไม่มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ด้วยข้อจำกัดของแต่ละบุคคลที่เลือกเรียนในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัย ล้วนแต่ต้องมีการกิจประจำที่ต้องทำ ทางมหาวิทยาลัยได้จัดช่องทางให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ติดต่อสื่อสารกัน โดยจัดให้มีชมรมนักศึกษา มสธ. ประจำจังหวัดแต่ละจังหวัด มีอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาชมรมนักศึกษา และมีศูนย์วิทยพัฒนา ที่อยู่แต่ละภูมิภาคคอยกำกับดูแลโครงการกิจกรรมของชมรมนักศึกษาระดับจังหวัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา โครงการกิจกรรมของชมรมนักศึกษานั้น เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมความสำเร็จของนักศึกษา เช่น โครงการเรียน มสธ. อย่างไรให้ประสบความสำเร็จ โครงการพี่ช่วยน้อง

เพื่อนช่วยเพื่อนเรียน โครงการเหล่านี้มีการดำเนินการอยู่ในหลายๆ ชมรม ทุกปีการศึกษาแต่การเข้าร่วมของนักศึกษานับว่ายังมีน้อยอยู่ เพราะนักศึกษามีข้อจำกัดหลายด้านที่จะเข้าร่วมได้

นักศึกษา มสธ. ส่วนใหญ่ไม่สมัครเป็นสมาชิกชมรมนักศึกษา เป็นเพราะนักศึกษาอาจไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าเป็นสมาชิกชมรมนักศึกษา เพราะเห็นว่าการเรียนทางไกลสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองไม่พึ่งพาคนอื่น โดยระบบการจัดการศึกษาทางไกลจะอำนวยความสะดวกในการให้บริการนักศึกษา จึงไม่สนใจที่จะสมัครสมาชิกชมรม ในการจัดกิจกรรมของชมรมนักศึกษาไม่ได้กระทำอย่างต่อเนื่องและนักศึกษาไม่ได้รับประโยชน์จากชมรมเท่าที่ควร และเพราะสมาชิกมีโอกาสรวมตัวกันทำกิจกรรมน้อย ซึ่งขึ้นอยู่กับเวลาที่ต้องปลดภาระการทำงาน จึงจะมาช่วยบริหารงานชมรมกันได้ ทำให้ชมรมอ่อนแอไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาลดน้อยลงด้วย และนักศึกษาบางส่วนไม่สะดวกที่จะเดินทางไปร่วมกิจกรรมกับชมรม จึงทำให้การบริหารงานชมรมนักศึกษาขาดความเข้มแข็ง (สุนันท์ นิลบุตร และคณะ 2548: 84) การศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นักศึกษาไม่ได้มีโอกาสสัมผัสมหาวิทยาลัยของตน ไม่มีแหล่งศึกษาค้นคว้าอยู่ใกล้ซัด ตลอดจน ไม่มีชั้นเรียนปกติเหมือนกับมหาวิทยาลัยทั่วไป จึงอาจเกิดความหว้าหว่ ขาดเพื่อน ขาดครูอาจารย์ และขาดคนที่จะให้คำปรึกษา ดังนั้นนักศึกษาจึงคาดหวังให้ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. เป็นตัวแทนหรือเป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในภูมิภาคที่สามารถสร้างความอบอุ่นใจให้กับตนได้ทุกเรื่อง ตลอดจนความคาดหวังอยากให้เป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในทุกๆ เรื่อง (เสนอห์ จุ้ยโต และชาติรี วงศ์มาลา 2547: 12-13) สำหรับเครือข่าย D4L ที่มหาวิทยาลัยได้สร้างขึ้น เพื่อให้ นักศึกษาได้ติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและมหาวิทยาลัยนั้นยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เมื่อเทียบกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของเฟซบุ๊ก กล่าวคือเครือข่ายสังคมออนไลน์ของเฟซบุ๊กได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้อย่างมากในการเชื่อมโยงเพื่อนเข้าหากันจากที่ต่างๆ เช่น กลุ่มเพื่อนร่วมงาน เพื่อนสนิท เพื่อนสมัยมัธยมปลาย เพื่อนที่ทำงานเก่า เพื่อนที่เรียนร่วมกัน เป็นสมาชิกของเฟซบุ๊กโดยใช้ชื่อเดียว สามารถค้นหาเพื่อนและเข้ากลุ่มได้หลายกลุ่มอย่างสะดวก ภายในกลุ่มสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอเอกสาร รูปภาพ วิดีโอ ปฏิทินกิจกรรมให้เรียนรู้ร่วมกันได้อย่างหลากหลาย ทำให้มีผู้นิยมใช้เฟซบุ๊กเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการนำมาใช้เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา

นักศึกษาใหม่ที่สมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จากนักศึกษาที่กรอกใบสมัครเรียนผ่านศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช จำนวนนักศึกษาที่ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และประกอบกับข้อมูลที่อยู่ของนักศึกษาใหม่ ภาคต้น ประจำปีการศึกษา 2554 (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผล) ที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ส่วนมากใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นช่องทางในการสื่อสารของนักศึกษา แสดงให้เห็นว่าการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์

ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา เพื่อเป็นอีกช่องทางของการสื่อสารการศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากปัญหาการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของมหาวิทยาลัย การให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือทางการเรียนกับนักศึกษา และความสำคัญของเครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงสมควรต้องศึกษาพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา เพื่อพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ ให้ได้ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเรียนของนักศึกษา ในระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ระหว่างนักศึกษากับนักศึกษาระหว่างนักศึกษากับศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช และเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากศูนย์วิทยพัฒนา ในเครือข่ายสังคมออนไลน์แห่งนี้ นักศึกษายังสามารถเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เรียนในจังหวัดเดียวกัน และสามารถเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เรียนในสาขาวิชาเดียวกันที่อยู่ในเขตพื้นที่ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในชุดวิชาเดียวกัน สามารถเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือกันทางการเรียน ทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจทางการเรียนสูงขึ้น สามารถลดปัญหาทางการเรียน และลดปัญหานักศึกษาออกกลางคันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

2.2 เพื่อทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สมัครเข้าเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นนักศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ใน 7 จังหวัด ภาคใต้ตอนบนประกอบด้วย จังหวัดชุมพร ระนอง

สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต และจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเฉพาะนักศึกษาที่ได้กรอกที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail Address) ไว้ในใบสมัครเรียนเท่านั้น (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนวัดผล) จำนวน 1,684 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สมัครเข้าเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นนักศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ใน 7 จังหวัด ภาคใต้ตอนบนประกอบด้วย จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต และจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมี 2 ระยะคือ

1) ระยะการทดลองใช้เครื่องมือและหาคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 39 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(1) แบ่งกลุ่มนักศึกษา ออกเป็น 7 กลุ่มจังหวัด ภาคใต้ตอนบนประกอบด้วย จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต และจังหวัดนครศรีธรรมราช

(2) สุ่มนักศึกษาจาก 7 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มจังหวัดชุมพร 6 คน ระนอง 4 คน สุราษฎร์ธานี 7 คน กระบี่ 5 คน พังงา 4 คน ภูเก็ต 6 คน และจังหวัดนครศรีธรรมราช 7 คน จำนวน 39 คน

(3) สุ่มเพื่อทดลองคุณภาพแบบเดี่ยว ได้จากกลุ่มจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1 คน กลุ่มภูเก็ต 1 คน และกลุ่มนครศรีธรรมราช 1 คน รวมเป็นนักศึกษาที่ใช้ในการทดลองคุณภาพแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน

(4) สุ่มเพื่อทดลองคุณภาพแบบกลุ่ม ได้จากกลุ่มจังหวัดชุมพร 1 คน สุราษฎร์ธานี 1 คน กระบี่ 1 คน พังงา 1 คน ภูเก็ต 1 คน และจังหวัดนครศรีธรรมราช 1 คน รวมเป็นนักศึกษาที่ใช้ในการทดลองคุณภาพแบบกลุ่ม จำนวน 6 คน

(5) สุ่มเพื่อทดลองคุณภาพแบบภาคสนาม ได้จากกลุ่มจังหวัดชุมพร 5 คน ระนอง 4 คน สุราษฎร์ธานี 5 คน กระบี่ 4 คน พังงา 3 คน ภูเก็ต 4 คน และจังหวัดนครศรีธรรมราช 5 คน รวมเป็นนักศึกษาที่ใช้ในการทดลองคุณภาพแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน

2) ระยะการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน ได้มาโดยนักศึกษาผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นแบบออนไลน์ ผ่านลิงค์การเชื่อมโยงจากหน้าโปรไฟล์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้เว็บไซต์เฟซบุ๊ก (facebook) โดยมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนี้

1) การศึกษารูปแบบ และกระบวนการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์

2) การยกวางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย (1) จัดเตรียมข้อมูลนักศึกษาตามกลุ่มเป้าหมาย (2) จัดเตรียมข้อมูลเนื้อหา รูปภาพเพื่อใช้ในการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (3) ดำเนินการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (4) เชิญนักศึกษาตามกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ (5) จัดการนักศึกษาที่อยู่ในเครือข่าย

สังคมออนไลน์แล้ว เข้าร่วมกลุ่ม “นักศึกษา มสธ.จังหวัด” และกลุ่ม “นักศึกษา มสธ.สาขาวิชา” ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ และ (6) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์

3) การตรวจสอบคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย (1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา (2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ (3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริการการศึกษา โดยมีการแก้ไขปรับปรุงเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้ได้คุณภาพตามต้องการ

4) การปรับปรุงและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ (1) เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะต้องปรับปรุงข่าวสารการศึกษาให้เป็นปัจจุบัน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมการศึกษาต่างๆ จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช ในรูปแบบตัวอักษร รูปภาพ วิดีทัศน์ และแนะนำลิงค์ที่เป็นประโยชน์กับการศึกษา และ (2) ดูแลและปรับปรุงเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช เป็นผู้ดูแลระบบ (Admin) และแต่งตั้งสมาชิกในกลุ่มนักศึกษา มสธ. จังหวัด สมาชิกกลุ่มนักศึกษา มสธ. สาขาวิชา เป็นผู้ดูแลระบบของกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย และคอยตอบปัญหานักศึกษาทั้งออนไลน์และออฟไลน์ โดยนักศึกษาสามารถสอบถามปัญหาพูดคุยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ได้ตลอดเวลาที่ออนไลน์

5) การทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้ทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับนักศึกษา จำนวน 39 คน เป็นการทดลองแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน การทดลองแบบกลุ่ม จำนวน 6 คน และการทดลองแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน

2.2 แบบทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช เป็นแบบทดลองคุณภาพสำหรับผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อเมื่อได้ทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว โดยมีข้อคำถามตามลักษณะรูปแบบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ผู้ใช้มีต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ การสร้างแบบทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) กำหนดสิ่งที่จะประเมิน คลอบคลุม (1) ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช (3) ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา และ (4) ด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

2) ศึกษาหลักการและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดลองคุณภาพ

3) กำหนดรูปแบบที่เลือกใช้เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

4) สร้างแบบทดลองคุณภาพเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 31 ข้อ จำแนกข้อคำถามได้ดังนี้ คือ (1) รูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 10 ข้อ (2) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช จำนวน 8 ข้อ (3) การติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา จำนวน 8 ข้อ และ (4) ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 5 ข้อ

5) ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุง โดยการนำแบบทดลองคุณภาพให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดลองกับวัตถุประสงค์ ความชัดเจนของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ ผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแบบทดลองคุณภาพมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

6) ทดลองใช้แบบทดลองคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่าง แบบกลุ่ม จำนวน 6 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดลองคุณภาพ ผลปรากฏว่าผู้ทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในแบบทดลองคุณภาพ

7) จัดทำแบบทดลองคุณภาพฉบับสมบูรณ์ หลังจากปรับปรุงแบบทดลองคุณภาพตามผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะแล้ว ไว้สำหรับผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ตอบเมื่อได้ทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งให้แสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีข้อคำถามตามลักษณะรูปแบบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ผู้ใช้มีต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นแบบสอบถามโดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) กำหนดสิ่งที่จะประเมิน คลอบคลุม (1) ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช (3) ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา และ (4) ด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

2) ศึกษาหลักการและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

3) กำหนดรูปแบบที่เลือกใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ที่มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

4) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 31 ข้อ จำแนกข้อคำถามได้ดังนี้ คือ (1) รูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 10 ข้อ (2) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช จำนวน 8 ข้อ (3) การติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา จำนวน 8 ข้อ และ (4) ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 5 ข้อ

5) ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุง โดยการนำแบบสอบถามความคิดเห็นให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ ความชัดเจนของข้อคำถาม และภาษาที่ใช้จากแบบสอบถาม ผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแบบสอบถามความคิดเห็นมีคุณภาพอยู่ในระดับดี

6) ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองคุณภาพแบบกลุ่ม จำนวน 6 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ หลังจากปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ แล้วดำเนินการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้สอบถามความคิดเห็น จากผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเตรียมการก่อนการหาคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์

1) ประสานงานกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ติดต่อประสานงานกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในจังหวัดเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ที่เข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (www.facebook.com/stounst) ไปรษณีย์ อีเล็กทรอนิกส์ (e-mail) และโทรศัพท์ เพื่อให้ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้ประเมินคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (www.facebook.com/stounst) ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทราบ ผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

3) แนะนำการประเมินคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ การประเมินคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 4 ด้าน (1) ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช (3) ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา และ (4) ด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

4) คุณสมบัติผู้ประเมินเครือข่ายสังคมออนไลน์ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (1) เป็นนักศึกษาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก และเข้าร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ (www.facebook.com/stounst) (2) เข้าร่วมและติดตามข้อมูลข่าวสารจาก เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นประจำ และ (3) ร่วมกลุ่มนักศึกษา มสธ. เป็นกลุ่มจังหวัด (จังหวัดที่นักศึกษาอยู่หรือที่ใช้เป็นสนามสอบ) และร่วมกลุ่มนักศึกษา มสธ. เป็นกลุ่มสาขาวิชา (สาขาวิชาที่นักศึกษาเรียน) ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (www.facebook.com/stounst)

3.2 กำหนด วัน เวลา ในการทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์

1) การทดลองคุณภาพแบบเดี่ยว ในการทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบเดี่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดนักศึกษาผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 3 คน จากกลุ่มจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1 คน กลุ่มภูเก็ต 1 คน และกลุ่มนครศรีธรรมราช 1 คน จำนวน 3 คน รวมเป็นนักศึกษาที่ใช้ในการทดลองคุณภาพแบบเดี่ยว ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ดำเนินการทดลองคุณภาพแบบเดี่ยว ระหว่างวันที่ 5–9 พฤศจิกายน 2555

2) การทดลองคุณภาพแบบกลุ่ม ในการทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบกลุ่ม ผู้วิจัยได้กำหนดนักศึกษาผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 6 คน จากกลุ่มจังหวัดชุมพร 1 คน สุราษฎร์ธานี 1 คน กระบี่ 1 คน พังงา 1 คน ภูเก็ต 1 คน และจังหวัดนครศรีธรรมราช 1 คน รวมเป็นนักศึกษาที่ใช้ในการทดลองคุณภาพแบบกลุ่ม ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ดำเนินการทดลองคุณภาพแบบกลุ่ม ระหว่างวันที่ 3–7 ธันวาคม 2555

3) การทดลองคุณภาพแบบภาคสนาม ในการทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบภาคสนาม ผู้วิจัยได้กำหนดนักศึกษานักศึกษาผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 30 คน จากกลุ่มจังหวัดชุมพร 5 คน ระนอง 4 คน สุราษฎร์ธานี 5 คน กระบี่ 4 คน พังงา 3 คน ภูเก็ต 4 คน และจังหวัดนครศรีธรรมราช 5 คน รวมเป็นนักศึกษาที่ใช้ในการทดลองคุณภาพแบบภาคสนาม ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ดำเนินการทดลองคุณภาพแบบภาคสนาม ระหว่างวันที่ 7-11 มกราคม 2556

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บข้อมูลจากแบบทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ เก็บข้อมูลในพื้นที่จังหวัดต่างๆ โดยคณะผู้วิจัย

2) การเก็บข้อมูลจากการเสนอแนะข้อคิดเห็นในการใช้สังคมออนไลน์นักศึกษา (www.facebook.com/stounst) โดยการรวบรวมข้อเสนอนแนะ ข้อคิดเห็น จากผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ฝากคำถามไว้ทั้งออนไลน์และออฟไลน์

3) การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม เป็นการเก็บข้อมูลจากปัญหาข้อบกพร่อง ข้อขัดข้องและข้อเสนอแนะ จากการทดลองคุณภาพแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม

4) การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น จากผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นแบบสอบถามแบบออนไลน์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้แสดงความคิดเห็น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ใช้ข้อมูลจากแบบทดลองคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบและขั้นตอนดังนี้คือ

1.1 องค์ประกอบเครือข่ายสังคมออนไลน์ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

1) องค์ประกอบพื้นฐาน ประกอบด้วย ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ข้อมูลข่าวสาร รูปภาพกิจกรรม นักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

2) องค์ประกอบด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย เครือข่ายสังคมออนไลน์ ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ข้อมูลข่าวสาร และนักศึกษาในเครือข่ายสังคมออนไลน์

3) องค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย กลุ่มนักศึกษา มสธ.จังหวัด กลุ่มนักศึกษา มสธ.สาขาวิชา ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช นักศึกษาที่เข้าร่วมในกลุ่ม ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารของนักศึกษาในกลุ่ม

1.2 ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช มี 7 ขั้นตอนดังนี้ (1) การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) การเชิญชวนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ (3) การสร้างกลุ่มนักศึกษา มสธ. จังหวัด (4) การสร้างกลุ่มนักศึกษา มสธ. สาขาวิชา (5) การปรับปรุงและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6) การประเมินคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ และ (7) การดูแลและปรับปรุงเครือข่ายสังคมออนไลน์

2. ผลการทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความเหมาะสมมาก ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช มีความเหมาะสมมาก ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา มีความเหมาะสมมาก และด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความเหมาะสมมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และในรายด้านประกอบด้วย

3.1 ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับแรก เรื่องชื่อของเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความเหมาะสม และเรื่องการจัดกลุ่มนักศึกษา มสธ. เป็นกลุ่มจังหวัด ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับรองลงมา

3.2 ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับแรก เรื่องข้อมูลข่าวสารจากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในระบบการศึกษาทางไกล และเรื่องการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข่าวสารการศึกษาทันสมัยเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับรองลงมา

3.3 ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับแรก เรื่องการได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนนักศึกษาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่เรียนด้วยกันทำให้เกิดแรงจูงใจทางเรียน และเรื่องการมีเพื่อนนักศึกษาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับรองลงมา

3.4 ด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับแรก เรื่องคิดว่าสังคมออนไลน์นี้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทางไกล และเรื่องมีความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคม

ออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษานี้มาก
มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากอันดับรองลงมา

อภิปรายผล

1. คุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช
สำหรับนักศึกษา พบว่ามีความเหมาะสมมาก ปัจจัยที่ส่งผลให้คุณภาพของเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความเหมาะสม
มากนั้น เนื่องมาจากการพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้ คือ
(1) สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) เชิญชวนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ (3) สร้างกลุ่มนักศึกษา
มสธ. จังหวัด (4) สร้างกลุ่มนักศึกษา มสธ. สาขาวิชา (5) ปรับปรุงและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6) ประเมิน
คุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ และ (7) ดูแลและปรับปรุงเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ปวีณา มีปိုင်
และภวรัญชน์รัตน์ ภู่วิจิตร (2555: 155-156) กล่าวว่า สิ่งที่ต้องจัดเตรียมก่อนการสร้างโปรไฟล์
บนเฟซบุ๊ก ประกอบด้วย (1) ชื่อเพจ (Page name) ชื่อเป็นส่วนสำคัญของการสร้างหน้าเพจ (2) รูปภาพ (Page Image)
รูปภาพที่จะกำหนดให้เป็นภาพประจำเพจควรเป็น โลโก้ที่สื่อความหมายถึงเพจอย่างชัดเจน (3) ข้อมูล (Information)
ข้อมูลต้องเตรียมสำหรับหน้าเพจจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหน้าเพจ และข้อมูลข่าวสารที่
ต้องการอัปเดตให้สมาชิกทราบ และ (4) อีเมลล์กลุ่มสมาชิก (Suggest to Friends)

2. ความคิดเห็นของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

2.1 ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้ใช้เห็นด้วยมากอันดับแรกกับเรื่อง ชื่อของเครือข่ายสังคม
ออนไลน์มีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องมาจากชื่อที่ใช้สำหรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ชื่อ “เครือข่ายนักศึกษา มสธ.
ภาคใต้ตอนบน” และชื่อในการเข้าถึงเครือข่าย (URL) คือ www.facebook.com/stounst ซึ่งชื่อเครือข่ายและชื่อใน
การเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์สอดคล้องกับพื้นที่ และหน่วยงานที่รับผิดชอบให้บริการนักศึกษา มสธ. ใน 7
จังหวัด ภาคใต้ตอนบน และยังง่ายต่อการจดจำ สะดวกในการค้นหาและการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่ง
สอดคล้องกับ ปวีณา มีปိုင် และภวรัญชน์รัตน์ ภู่วิจิตร (2555: 155) กล่าวว่า ชื่อเป็นส่วนสำคัญของการสร้างหน้า
เพจ จึงควรตั้งชื่อให้สื่อความหมายที่ชัดเจน สั้น กระชับ และจดจำได้ง่าย ที่สำคัญก่อนบันทึกชื่อควรตรวจสอบ
ความถูกต้องให้แน่นอนเสียก่อน เพราะจะไม่สามารถกลับมาแก้ไขชื่อได้อีก และสอดคล้องกับ เมธา เกரியปรัชญา
กิจ (2554: 59-60) กล่าวว่า ชื่อที่ดีต้องจำง่ายและสะกดง่าย Page ที่มีชื่อสะกดยากหรือการสะกดไม่คุ้นเคยกับคน
ไทยจะมีจำนวนสมาชิกลดน้อยลงเห็นได้ชัด การตั้งชื่อ Page นั้นไม่ได้มีไว้เพียงแต่แสดงตัวตนหรือความเท่าเท่านั้น
แต่ยังมีผลอย่างมากกับการที่ผู้ใช้งานจะหา Page เจอ ไม่ว่าจะผ่านระบบการค้นหาของ facebook หรือแม้แต่ในการ
ถูกจัดอันดับไว้ในผลการค้นหาของ Google

2.2 ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช ผู้ใช้เห็นด้วย
มากอันดับแรกกับเรื่อง ข้อมูลข่าวสารจากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช เป็นประโยชน์ต่อการเรียนใน
ระบบการศึกษาทางไกล ทั้งนี้เนื่องมาจาก ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช ได้ดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับ
มอบหมายจากมหาวิทยาลัย ในการดูแลรับผิดชอบนักศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยให้บริการนักศึกษา

ตั้งแต่แรกเข้าจนสำเร็จการศึกษา ในด้านการสื่อสารการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ถือว่าเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องการสื่อสารให้นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทันตามเวลาที่กำหนด จึงมีผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เห็นด้วยมากอันดับแรก กับเรื่องข้อมูลข่าวสารจากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิพันธุ์ สักกรวัตร (2554: 85) กล่าวว่า การขอรับข้อมูลต่างๆ น่าจะเป็นความต้องการพื้นฐานของผู้ใช้งาน facebook โดยทั่วไป เพราะฉะนั้นหากมีการโพสต์ข้อมูลใดๆ ที่ถูกค้นหาได้จากแหล่งอื่น และคนในองค์กรเป็นผู้ที่ตอบได้ หรือผู้ดูแลควรใช้โอกาสนี้ ในการตอบสนองการขอร้องนั้นให้เร็วที่สุด ในโลกของ Social Media ผู้ใช้งานมักจะชอบ การได้รับข่าวสารบางอย่าง ที่ไม่สามารถหาได้จากแหล่งอื่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องความลับต่างๆ ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือข่าวลือที่มักจะแพร่สะพัดไปบน News Feed ได้รวดเร็วกว่าปกติ แต่สิ่งที่สำคัญมากคือ ความถูกต้องของเนื้อหาข่าวสาร เพราะวิธีการเดียวที่จะป้องกันผลเสียที่จะตามมาจากการให้ข้อมูลผิด ก็คือการให้ข้อมูลที่ถูกต้องตั้งแต่ช่วงแรก ต้องเป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

2.3 ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา ผู้ใช้เห็นด้วยมากอันดับแรกกับเรื่อง การได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนนักศึกษาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่เรียนด้วยกันทำให้เกิดแรงจูงใจทางเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้เปิดโอกาสให้กับทุกคนอย่างเท่าเทียม โดยไม่จำกัดเพศ อายุ อาชีพ เวลา สถานที่ เรียนอยู่สถานที่ใดๆ เวลาใดๆ ก็ได้ตามความพร้อมของผู้เรียน นักศึกษาของมหาวิทยาลัยแต่ละคนจึงมีสถานะที่แตกต่างกัน เพราะทุกคนมีหน้าที่การงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ การที่จะได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนที่เรียนด้วยกันนั้นคงเป็นไปได้ยาก แต่เครือข่ายสังคมออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียน ได้พบปะกับเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเห็นด้วยมากอันดับแรกกับเรื่อง การได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนนักศึกษาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีห์ คลาร์่า (2553: 102-103) กล่าวว่า แต่ก่อนการคงความสัมพันธ์กับใครๆ เป็นเรื่องยาก ถ้าคนสองคนมาพบกันในการประชุม การรักษาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นต้องให้คนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนคอยติดต่อกันตลอดเวลา การติดต่อสื่อสารจึงต้องใช้เวลาและการวางแผน ในทางตรงกันข้าม เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้รับการออกแบบมาให้เป็นการสื่อสารแบบเชิงรับ ข้อความแสดงสถานะ การแจ้งเตือน และข้อความแสดงวันเกิดเพื่อนที่กำลังจะมาถึงในเฟซบุ๊ก ช่วยเตือนให้เราติดต่อกันอยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้ทำให้เราสนุกและมาจากความรู้สึกเห็นภาพ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา สืบค้นง่าย และอัปเดตเรื่องราวต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

2.4 ด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้ใช้เห็นด้วยมากอันดับแรกกับเรื่อง คิดว่าสังคมออนไลน์นี้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทางไกล ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการรับรู้ข่าวสารการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย ได้รับการตอบปัญหาต่างๆ จากเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ ได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เรียนอยู่ในจังหวัดเดียวกันได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เรียนในสาขาวิชาเดียวกัน ได้พบปะพูดคุยปรึกษาหาหรือกับเพื่อนที่เรียนด้วยกันทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่มีต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย (2555: 16) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของคุณภาพความสัมพันธ์ที่เกิดจากความชอบและพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตลอดจนความรู้สึกยินดีที่ได้ติดต่อ

กับผู้ใช้บนเครือข่ายสังคม นอกจากนี้คุณภาพความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ใช้รู้สึกผูกพันกับการใช้เครือข่ายสังคม กล่าวคือ องค์ประกอบความผูกพันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดคุณภาพความสัมพันธ์ทำให้ผู้ใช้ผูกพันในการติดต่อสื่อสาร รู้สึกสนุกกับการติดต่อสื่อสารรู้สึกถูกใจที่ได้ติดต่อสื่อสารและต้องการรักษาความสัมพันธ์กับผู้ใช้บนเครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้ใช้เห็นด้วยน้อยที่สุดกับเรื่อง วิดีทัศน์ ที่นำเสนอในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพราะฉะนั้น ผู้ดูแลระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ต้องพิจารณาในการนำเสนอวีดิทัศน์ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการนำเสนอวีดิทัศน์บนเฟซบุ๊กบางส่วนตามข้อจำกัดที่อัปโหลดขึ้นได้ ส่วนวีดิทัศน์ที่ไม่สามารถอัปโหลดบนเฟซบุ๊กได้ จะต้องอัปโหลดไว้ที่เว็บไซต์อื่น เช่น www.youtube.com แล้วสร้างลิงค์เชื่อมโยงกับเฟซบุ๊ก และควรมีการสร้างลิงค์เชื่อมโยงมายังวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาชุดวิชา วีดิทัศน์กิจกรรมข่าวสารการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

1.2 ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.นครศรีธรรมราช ผู้ใช้เห็นด้วยน้อยที่สุดกับเรื่อง การสอบถามปัญหาจากนักศึกษาแบบฝากข้อความ มีความสะดวกและได้รับคำตอบที่ถูกต้องรวดเร็ว เพราะฉะนั้น ผู้นำเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ไปใช้เพื่อการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ต้องทำงานเป็นทีมและมีวางแผนจำนวนผู้รับผิดชอบในการตอบปัญหาแต่ละช่วงเวลาให้เหมาะสม ให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว สอดคล้องกับช่วงเวลาและความต้องการของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสอบถามปัญหา

1.3 ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา ผู้ใช้เห็นด้วยน้อยที่สุดกับเรื่อง การเข้ากลุ่มเพื่อนที่เรียน อยู่ในจังหวัดเดียวกัน ทำให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางการเรียน เพราะฉะนั้น ผู้นำเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ไปใช้ ควรบริหารจัดการกลุ่มนักศึกษา มสธ.จังหวัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการเชิญชวนนักศึกษา ชมรมนักศึกษา บัณฑิตศึกษา ที่อยู่ในจังหวัดนั้นๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการเรียนทางไกลกับมหาวิทยาลัย ที่มีจิตสาธารณะชอบช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เข้ามาในกลุ่มนักศึกษา มสธ.จังหวัด เพื่อคอยช่วยเหลือทางการเรียน โดยการให้ข้อมูล แนะนำ ปกป้องพูดคุย และให้กำลังใจในการเรียนกับผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในกลุ่มนักศึกษา มสธ.จังหวัด

1.4 ด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้ใช้เห็นด้วยน้อยที่สุดกับเรื่อง หลังจากใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว ทำให้มั่นใจว่าสามารถเรียนในระบบการศึกษาทางไกลได้ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้น ผู้นำเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ต้องคำนึงถึงเรื่องที่ใช้เห็นด้วยน้อยที่สุด ดังประเด็นที่กล่าวมา และประเด็นอื่นที่ผู้ใช้เห็นด้วยน้อย ควรนำไปพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการใช้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เว็บไซต์เฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่ามีผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนเป็นจำนวนมาก ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน

2.2 การวิจัยครั้งนี้มีผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จำนวนมากได้สอบถามข่าวสาร กิจกรรมการศึกษาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ เช่น การสมัคร การลงทะเบียนเรียน การจัดกิจกรรมการเรียน โดยเฉพาะเรื่องการออกให้บริการเคลื่อนที่ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ฉะนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการออกให้บริการนักศึกษาเคลื่อนที่ และการวิจัยพัฒนาการให้บริการนักศึกษา

บรรณานุกรม

- ซีห์ ตลาร่า. (2553). *ยุคแห่งเฟซบุ๊ก*. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น.
- ปวีณา มีป้อม และกาวัญชนรัตน์ ภู่วิจิตร. (2555). *Facebook & Twitter*. กรุงเทพมหานคร: โปรวิชั่น.
- เมธา เกียรติปริญญากิจ. (2554). *Marketing on Facebook ฉบับพื้นฐาน* (ใหม่ล่าสุด). นนทบุรี: ริงค์ ปียอนด์ บุคส์.
- ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย. (2555). องค์ประกอบคุณภาพความสัมพันธ์ของเครือข่าย. *วารสารคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 35 (133), หน้า 14-20.
- เสน่ห์ จุ้ยโต และชาตรี วงศ์มาลา. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องแบบจำลองการบริหารเชิงกลยุทธ์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุธิรพันธุ์ สักรวัตร. (2554). *I Marketing 10 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์เขย่าโลก*. กรุงเทพมหานคร : โปรวิชั่น.
- สุนันท์ นิลบุตร และคณะ. (2548). รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การดำเนินงานของสำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศในการจัดระบบการศึกษาทางไกล. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักทะเบียนและวัดผล. (2554). *ข้อมูลนักศึกษาใหม่ ภาคต้น ประจำปีการศึกษา 2554* (ซีดีรอม). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.